

Sári László

Lin-csi apát pesti rokona és egy tibeti költő

Élt egyszer Tibetben egy költő, alig találni hozzá hasonlót. Nemcsak híres volt, országosan népszerű, de az óriás hegyek birodalmának uralkodója is, minden egyházi és világi hatalom egyedüli birtokosa. Az istent és a királyt egyszemélyben dalai lámának hívták akkor Tibetben. A dalai láma ifjú volt és bölcs, költőként pedig máig a legnagyobbak közül való. Ezer esztendőben egyszer születik ilyen a Földön, akkor is csak az Ég külön rendelésére.

A tudós tibeti könyvek mindegyike a *Cangjang Gjaco* néven tartja őt számon, uralkodóként és költőként is így ismeri őt egész Ázsia. A Cangjang Gjaco beszélő, szép tibeti név, magyarul azt jelenti, hogy Tiszta Hangú Tenger. Úgy hangzik, mintha nem közülünk való teremtmény viselné, hanem a mesék világának egyik boldog hőse. Pedig hát Cangjang Gjaco nagyon is közülünk való volt. Egyszerre isteni származék, és magunk fajta földi lény.

Az ifjú tibeti istenkirály – uralkodói teendői végeztével – éjszakánként álruhában rendszeresen ellátogatott a lhászai palotája szomszédságában álló ivókba és nyilvánosházakba. A földi élet szenvedélyeit akarta megismerni: mitől boldogok és mitől boldogtalanok a mindennapok életét élő emberek. Ezek a látogatások ihlették különös költeményeit, amelyekkel máig elvarázsolja a lelkeket.

Korában nemcsak az éjszaka lányai kedvelték Cangjang Gjaco költeményeit, de ismerte Lhásza, a tibeti főváros egyszerű, dolgos népe és az ország előkelő, művelt közönsége is. A szerelmi élményeiről olykor

profán őszinteséggel valló ifjúról sokáig nem is sejtették, hogy ő maga országuk első embere, a dalai láma. Sorrendben a hatodik, Tibet történetének későbbi legismertebb uralkodója. Valójában isten, Avalokitésvarának, a könyörületesség bódhiszattvájának háromszáz évvel ezelőtti földi megtestesülése.

Lin-csi apát pesti rokona nem egyszer elképzelte az ifjú dalai láma életét a tibeti fővárosban, Lhászában. – *Tested ízes húsú barack, / vágyad sohasem apadó* – súgja "A Sárkányhoz" címzett lányos ház egyik szépséges lakójának a fülébe egy bíborfekete nyári éjszakán. – *Hogy járjak hát a Tanítás / vágyakat tagadó útján?* – teszi föl aztán a kérdést már saját magának palotájában, az ezerszobás Potalában. Az emberi testet öltött istenség eltűnődik a válaszon.

A földi testben támadó szenvedélyt az emberek nem képesek megfékezni. Jobban teszik hát, ha betöltik vágyukat, még ha gyakran méltatlannak érzik is. Erről győzte meg magát Cangjang Gjaco, egyszemélyben isten és király Tibetben, s ettől kezdve estéről estére álruhát öltött, s ellátogatott a város legkedveltebb mulatóiba. – *Tested ízes húsú barack* – súgta ezután is számtalanszor a lányok fülébe a bíborfekete éjszakákon.

– *A mangófa íze fanyar, / de gyümölcse édes, finom. / Ki lánya vagy, nem érdekel, / de gyönyörű tested nagyon!* – szólalt meg máskor, köszönés helyett e sorokat skandálva a lányok házának kapujában. Cangjang Gjacót kedvelték a korhely, vidám költő szerepében, Tibet uralkodója pedig élvezte a lányok és a cimborák társaságát. Nem kevésbé ügyesen őrzött inkognitóját, a szerepjátszás izgalmát. Vidáman dalolta verseit, s miközben hathúros tibeti gitárján kísérte magát, köréje gyűltek a törzsvendégek.

– *A tested hússzirmú virág, / temető kertjében nyíló* – szólalt meg váratlanul halk, komor hangon az ifjú költő, a korábbi derűs, bohém udvarlás helyett. Aztán még hozzátette: – *Lelked szélfútta madártoll, / a halál szűk ösvényén száll.* – Mert ilyen árván és reménytelenül sodródónak látta a földi világ legszebb lakóinak lelkét is Cangjang Gjaco, amikor eltűnődött az éjszaka lányainak sorsán. Ezután már csaknem mindig a mulandóságon töprengett. Az emberi élet és a világ múlásán. Az ifjú költő, isten és király úgy érezte, őt is megcsúfolták a vágyai. – *Lent délen, forró ég alatt, / bőkedvű lányok közt élnék / végtelen hosszan s boldogan, / ha megengedné a Halál.*

A 6. dalai lámát első pillantásra szomorú költőnek gondolnánk, pedig egyáltalán nem volt az. Csak minden szépnek és jónak, a szerelemnek és az életnek az elmúlásán is sokat töprengő fiatalember volt, aki egyre sürgetőbben kereste a megnyugvást. Izgatottan, lázasan bolyongott a mulandó világ boldog, pompás tibeti városában, Lhászában. – Lehet, hogy a legédesebb izgalom a földi világban a szenvedély? – kérdezte magától Tibet uralkodója, isteni származék. Életével és korai halálával válaszolt a kérdésre.

Ifjú, rövid élete kíváncsi kalandozás volt az emberek izgató világában, amelyről mindent tudni akart. Éles szemmel figyelte az emberi elme és szív minden rezdülését. Szerelmi élményeiből támadó tűnődései, mire nyelvi öltözetet kaptak, világirodalmi rangú költészetté lettek. Versei az égi és a földi létezés kérdéseit teszik fel: az ember égi vagy földi lény? Hol van igazán otthona? Melyik világban vendég, miért ilyen türelmetlen, miért tétova, tévelygő?

Akik felismerik a világ valóságos természetét, akik felfedik maguknak az örökös változás és múlás törvényét, igyekeznek mielőbb szabadulni a földi élet szorításából. Cangjang Gjaco is még ifjan, mindössze huszonhárom évesen az istenek égi országába költözött. Kihívta a sorsot, kihívta a halált. De addigra már semmi dolga nem maradt közöttünk. Rövid élete során eljutott minden lényegeshez, megismert minden égetőt.